

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce **T. H.**, zastoupeného JUDr. Naděždou Zetkovou, advokátkou se sídlem Vidče 509, adresa pro doručování: Rožnov pod Radhoštěm, Bezručova 206, proti žalovanému **Celnímu ředitelství Ostrava**, se sídlem Ostrava, nám. Sv. Čecha 8, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 5. 2004, č. j. 2717/2004-1401-21, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 4. 2006, č. j. 22 Ca 324/2004 - 22,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 4. 2006, č. j. 22 Ca 324/2004 - 22, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 25. 5. 2004, č. j. 2717/2004-1401-21, žalovaný zamítl odvolání žalobce proti exekučnímu příkazu na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod., vydanému podle § 73 odst. 6 písm. b) daňového řádu Celním úřadem Opava dne 23. 2. 2004, č. j. E/400001/2004. Exekuční příkaz byl vydán pro celkovou částku nedoplatků ve výši 237 719 Kč. Exekučními tituly byly platební výměr Celního úřadu Opava ze dne 12. 7. 1996, č. j. 61/01/07/96, na clo a daň z přidané hodnoty ve výši 131 949 Kč a platební výměr téhož celního úřadu ze dne 23. 2. 2004, č. j. PV/400015/2004, kterým byl předepsán úrok z prodlení a penále ve výši 101 110 Kč. Celková částka nedoplatků pak byla zvýšena o exekuční náklady za výkon zabavení ve výši 4660 Kč.

Krajský soud rozhodnutí žalovaného k žalobě zrušil. V odůvodnění uvedl, že předmětný exekuční příkaz byl vydán až po marném uplynutí promlčecí lhůty ve smyslu § 282 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon. Co se týče platebního výměru ze dne 12. 7. 1996, začala promlčecí lhůta znovu plynout dne 31. 12. 1997, neboť Celní úřad Opava

dne 3. 1. 1997 podal k Okresnímu soudu ve Vsetíně návrh na zahájení výkonu rozhodnutí a učinil tak kvalifikovaný úkon dle § 282 odst. 2 celního zákona. Následné urgencye, učiněné v této věci celním úřadem vůči soudu, však kvalifikovaným úkonem, který by mohl mít za následek přerušení a obnovení běhu promlčecí lhůty, nebyly. Vždy se totiž musí jednat o úkon adresovaný dlužníku a jemu doručený. V souladu s odstavcem 1 zmíněného ustanovení tak promlčecí lhůta uplynula dnem 31. 12. 2003. Výkladem žalovaného by institut promlčení, sloužící též k tomu, aby nedoplatky byly vybírány a vymáhány v přiměřených lhůtách, ztratil na významu. Celní orgány by mohly činit jen formální dotazy týkající se stavu řízení před soudem, aniž by vyvinuly jinou snahu k vybrání dlužné částky. V daném případě pak celnímu úřadu nic nebránilo, aby v průběhu šestileté lhůty učinil některý z úkonů dle § 282 odst. 2 celního zákona.

Proti zrušujícímu rozsudku krajského soudu podal žalovaný (dále též stěžovatel) včas kasační stížnost. Namítl, že účinky obnovení běhu promlčecí lhůty mělo nejen podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí ze dne 3. 1. 1997, ale též urgencye Celního úřadu Opava ze dne 9. 7. 2003, zn. 3634/03-0961-01, na jejímž základě (o této skutečnosti svědčí přípis místopředsedkyně Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 3. 9. 2003, v němž uvedla, že po prostudování urgencye dala soudnímu vykonavateli pokyn k provedení soupisu) Okresní soud ve Vsetíně provedl dne 16. 10. 2003 soupis věcí movitých pro účely exekuce. O tomto soupisu soud vyrozuměl oprávněného i povinného uvědoměním ze dne 20. 10. 2003, č. j. 2 E 50/97. Ustanovení § 282 odst. 2 celního zákona, ve znění účinném od 1. 7. 2002, pak již ani nevyžadovalo, aby byl o provedeném úkonu dlužník zpraven. Dle názoru žalovaného tak přerušení běhu promlčení je spojeno i s takzvanými neregulativními správními úkony, tedy např. s urgencemi, které mají průkazný význam a směřují k vybrání celního dluhu. Předmětná urgencye nebyla pouhým formálním dotazem na stav exekučního řízení. Celní úřad v ní soudu sdělil vlastním šetřením zjištěné údaje o osobě dlužníka, které okresní soud následně využil. K míře formálnosti kvalifikovaných úkonů pak žalovaný dodal, že dle § 282 odst. 6 celního zákona (odst. 5 ve znění účinném od 1. 7. 2002) je takovým úkonem i písemná upomínka doručená dlužníkovi. Vymáhání bylo v daném případě svěřeno soudu a celní úřad vynaložil směřem k vymožení dlužné částky vlastními úkony větší úsilí, než je zasílání formálních upomínek. Běh promlčecí lhůty tak byl přerušen. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel správnost tvrzení žalovaného a navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Dodal, že sice došlo k soupisu movitých věcí, poté však jeho manželka A. H. podala proti Celnímu úřadu Opava žalobu o vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí. V řízení, vedeném před Okresním soudem ve Vsetíně – pobočkou Valašské Meziříčí pod sp. zn. 12 C 206/2003, bylo žalobě pravomocně vyhověno a veškeré sepsané věci byly z výkonu rozhodnutí vyloučeny. Za krácení daně a cla ve větším rozsahu v souvislosti s údajným dovozem osobního automobilu značky Mercedes Benz, číslo karoserie X, do tuzemska (toto jednání bylo důvodem pro vydání platebního výměru ze dne 12. 7. 1996) bylo proti žalobci před Okresním soudem v Opavě vedeno trestní řízení, v němž ho soud rozsudkem ze dne 28. 9. 1998, č. j. 4T 198/98-115, zprostil obžaloby z trestného činu krácení daně a cla. Dle soudu byl účastníkem celního řízení jakožto deklarant pan Š., který podepsal písemné celní prohlášení, a nikoli žalobce. Dne 13. 7. 2006 pak Okresní soud v Opavě vydal pod sp. zn. 4T 124/2003 usnesení o zastavení uvedeného trestního stíhání, které nabylo právní moci dne 18. 8. 2006.

Kasační stížnost je důvodná.

V daném případě žalovaný v kasační stížnosti nastolil právní otázku, zda urgencye celního orgánu vůči soudu, provádějícímu na návrh tohoto celního orgánu výkon jeho rozhodnutí, ohledně stavu řízení, je kvalifikovaným úkonem ve smyslu § 282 odst. 2 celního zákona (tedy úkonem směřujícím k vymození nedoplatku) přerušujícím promlčecí lhůtu pro vymáhání nedoplatku, jestliže na jejím základě tento soud provede soupis movitých věcí.

Krajský soud správně uzavřel, že podání návrhu na zahájení výkonu rozhodnutí (platebního výměru ze dne 12. 7. 1996) u Okresního soudu ve Vsetíně dne 3. 1. 1997 bylo ze strany celního úřadu takovým kvalifikovaným úkonem, přičemž nová promlčecí lhůta počala běžet ode dne 1. 1. 1998. Pokud by tedy žádný další kvalifikovaný úkon nebyl učiněn, promlčelo by se právo celního orgánu vymáhat předmětný nedoplatek dnem 31. 12. 2003.

Celní úřad Opava uvedl, že kvalifikovaným úkonem ve smyslu § 282 odst. 2 celního zákona mohou být též neregulativní správní úkony. V dané věci takovým úkonem měla být urgencye Okresního soudu Vsetín (adresovaná předsedovi soudu) ze strany celního úřadu ze dne 9. 7. 2003 nazvaná „Dožádání k postupu při výkonu rozhodnutí č. j. 2E 50/97“, na jejímž podkladě měl soud provést soupis movitých věcí. Obsahem urgencye byl popis dosavadního průběhu exekučního řízení, uvedení nových skutečností zjištěných celním úřadem a žádost o prošetření postupu soudu.

Kasační soud se ztotožnil se závěrem krajského soudu, že s ohledem na zachování jednoho z hlavních principů právního státu, totiž principu právní jistoty, je nutno za kvalifikovaný úkon, který přerušuje běh šestileté promlčecí lhůty pro vymáhání nedoplatku, považovat pouze takový úkon, o kterém se účastník řízení (dlužník) prokazatelně dozvěděl, a to zásadně bez ohledu na to, zda takovou podmínku zákon stanoví. Minimálně z tohoto hlediska tedy výše uvedená urgencye požadavku „kvalifikovanosti“ úkonu nevyhovuje.

Dále kasační soud shledal správným i závěr, že ne každý úkon může přerušit běh promlčecí lhůty. Předmětná urgencye postrádá i znak materiální, kterým je určitá míra intenzity dopadu takového úkonu na kvalitu probíhajícího procesu vymáhání. Jinými slovy, každý takový úkon musí být v rámci vymáhání sám o sobě určitým záchytným či výchozím bodem působícím na tento proces progresivně. Takovým úkonem tedy je kupříkladu písemná upomínka o zaplacení cla [§ 282 odst. 5 celního zákona (ve znění účinném do 30. 6. 2002 se jednalo o odstavec 6), § 73 odst. 1 daňového řádu], již výše zmíněné podání návrhu na provedení exekuce soudem či soukromým exekutorem (§ 73 odst. 3 daňového řádu), vydání exekučního příkazu (§ 73 odst. 6 daňového řádu), a v rámci exekuce prováděné prodejem movitých věcí pak např. soupis movitých věcí (§ 326 o. s. ř.), dražba či opětovná dražba sepsaných věcí (§ 328b, § 330 o. s. ř.).

Jak plyne z výše uvedeného, nelze pochybovat o tom, že takovým kvalifikovaným úkonem je samo provedení soupisu movitých věcí, jakožto první z úkonů vlastní exekuce prodejem movitých věcí následující po jejím nařízení. Účelem tohoto úkonu, který směřuje k vymození nedoplatku, je vytvoření evidence a případné zajištění věcí povinného, které by mohly být prodány v dražbě, a to v takovém rozsahu, aby výtěžek prodeje sepsaných věcí postačil k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného spolu s náklady exekuce (srov. § 326 o. s. ř.).

V daném případě však soupis movitých věcí neprovedly celní orgány, nýbrž soud. Podle § 306 odst. 3 celního zákona, ve znění účinném do 30. 6. 1997, mohl celní úřad požádat o provedení exekuce též soud (po tomto datu tak celní úřad může učinit dle § 73 odst. 3 daňového řádu). Tak se také stalo, když se Celní úřad Opava návrhem na zahájení výkonu rozhodnutí ze dne 3. 1. 1997 obrátil na Okresní soud ve Vsetíně, který usnesením ze dne 15. 1. 1997, sp. zn. 2E 50/97, nařídil k uspokojení pohledávky celního úřadu vůči žalobci, vyplývající z již výše specifikovaného platebního výměru ze dne 12. 7. 1996, výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí. V takovém případě se sice celní úřad do určité míry vzdal svého práva provést předmětnou exekuci sám, bylo by však nelogické, pokud by kvalifikované úkony ve smyslu § 282 odst. 2 celního zákona učiněné v rámci prováděné exekuce soudem namísto celního úřadu, neměly na běh promlčecí lhůty žádný vliv. Lze tak hovořit o přičitatelnosti úkonů exekučního soudu celnímu orgánu. Takový úkon pak splňuje i požadavek uvedeného ustanovení celního zákona (s účinností od 1. 7. 2002), tedy aby kvalifikovaný úkon byl učiněn celním orgánem. Ostatně celá konstrukce vztahu celního orgánu a exekučního soudu není nepodobná vztahu vycházejícímu z aplikace institutu dožádání dle § 5 daňového řádu, a to se shodnými účinky.

Na tom, že soupis věcí provedený Okresním soudem ve Vsetíně – pobočkou ve Valašském Meziříčí dne 16. 10. 2003 je obsahově úkonem směřujícím k vymození nedoplatku, pak nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že rozsudkem téhož okresního soudu ze dne 1. 3. 2004, č. j. 12C 306/2003-62, byly všechny sepsané movité věci (26 položek) k excindační žalobě žalobců A. H. a společností M. a. s. a L. a. s. vyloučeny z výkonu rozhodnutí. Jednalo se totiž o legitimně využitý prostředek exekučního řízení a jeho výsledná neúspěšnost na zákonnost jeho aplikace neměla vliv.

Provedením soupisu movitých věcí dne 16. 10. 2003 tedy došlo k přerušení běhu promlčecí lhůty a k určení jejího nového počátku (1. 1. 2004). Právo na vymození předmětného nedoplatku, realizované vydáním napadeného exekučního příkazu tak nebylo promlčeno.

Poukázal-li žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti podpůrně na skutečnost, že trestní řízení vedená s ním v dané záležitosti byla ukončena zproštěním obžaloby, resp. zastavením trestního stíhání, neboť účastníkem celního řízení nebyl on, nýbrž deklarant Š., je nutno poukázat nejprve na odlišnost cílů trestního řízení a řízení o vyměření cla a daně, ale zejména pak na meze soudního přezkumu rozhodnutí o odvolání (námitkách) proti exekučnímu příkazu dle § 73 odst. 8 daňového řádu, pregnantně popsané v rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu publikovaného pod č. 791/2006 Sb. NSS. Z tohoto rozhodnutí totiž vyplývá i právní závěr, že „námitkami proti exekučnímu příkazu proto nelze účinně brojit proti samotnému daňovému nedoplatku, stanovenému samostatným správním rozhodnutím, a rovněž následný soudní přezkum může být zaměřen zejména na vhodnost a proporcionalitu způsobu a rozsahu provedení exekuce, na vykonatelnost exekučního titulu, na jeho právní účinnost vůči povinnému apod., nikoliv již na přezkum důvodnosti samotného exekučního titulu. Soudní přezkum proto v těchto případech lze označit za do určité míry omezený a koncentruje se na případné ‚vybočení‘ z řádné a na principu proporcionality založené daňové exekuce“. Ostatně obdobně Nejvyšší správní soud uzavřel i v usnesení ze dne 24. 11. 2004, č. j. 1 Afs 47/2004 - 75, www.nssoud.cz: „je-li u správního soudu napadeno rozhodnutí vydané v další fázi řízení (v řízení exekučním), pak přirozeně soud může zkoumat jen samotnou existenci titulu a vhodnost zvoleného způsobu exekuce, poměr výše pohledávky k ceně exekucí postižené věci apod., navíc za podmínky, že stížnost tvrdí například, že exekuční titul neexistuje, zvolený způsob exekuce není zákonem připuštěn,

že cena postižené věci je v nepoměru k výši pohledávky atp. Soud se ve fázi exekučního řízení nemůže zabývat skutečnostmi, které nastaly před vydáním vykonatelného výkazu nedoplatků, tedy v řízení vyměřovacím.“

Je tedy na dlužníku, aby se procesně bránil již proti rozhodnutí, které je exekučním titulem, a to řádnými či mimořádnými opravnými prostředky či v rámci soudního přezkumu. Podání opravných prostředků či žaloby proti rozhodnutí o vyměření cla či daně sice nemá samo o sobě odkladný účinek, probíhá-li však takové opravné řízení současně s exekucí, může dlužník podat návrh na odložení či zastavení výkonu rozhodnutí [§ 73 odst. 9 daňového řádu, § 268 odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

Kasační stížnost byla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek krajského soudu dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm, vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. května 2007

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu